

Závěrečná zpráva o lektorské činnosti za akademický rok 2012/2013

Lektorka:

PhDr. Arwa Al Hamatiová

Instituce:

Univerzita Ajn Šams

Fakulta jazyků (Fakulta al-Alsun)

Chalífa al-Ma'ún

Káhira, Egypt

Lektoři bohemistiky

Oddělení bohemistiky je součástí katedry slovanských jazyků, jejímž vedoucím je prof. dr. 'Ámir Muhammad Ahmad (rusista).

V akademickém roce 2012/2013 bohemistiku vyučovalo pět egyptských lektorů a výše zmíněná česká lektorka.

Studenti

Bohemistiku v tomto roce studovalo celkem 109 studentů, z toho 102 na bakalářském studiu, 4 na magisterském a 3 na doktorském studiu.

Bakalářské studium:

1. ročník – 45 studentů
2. ročník – 11 studentů
3. ročník – 1 student
4. ročník – 45 studentů

Mezi jednotlivými třídami je velký nepoměr v počtu studentů. 3. ročník byl původně „hluchým“ ročníkem, který vznikl prodloužením základní školní docházky o jeden rok. Jelikož však jeden student neuspěl v loňském roce u zkoušek, byl kvůli němu otevřen ročník.

Věk studentů bakalářského programu se pohybuje mezi 18–21 lety.

Magisterské studium:

1. ročník – 2 studenti
2. ročník – 2 studenti

Stručná charakteristika jednotlivých programů a hodnocení studentů

Bakalářské studium je čtyřleté. Studenti češtinu studují jako tzv. první jazyk (tedy jako hlavní obor), mají 18 nebo 20 hodin bohemistiky týdně (z toho od 2. ročníku 2 hodiny literatury týdně). Vedle toho každý student studuje tzv. druhý jazyk (6 hodin týdně) a spisovnou arabštinu (4 hodiny týdně).

Studenti prvních dvou ročníků jsou vedle zkoušek hodnoceni rovněž za docházku, práci v hodině i domácí práci. Studenti posledních ročníků jsou hodnoceni pouze na základě zkoušek, nepíší bakalářskou práci.

Zkoušky bývají ústní i písemné. Ústně probíhají zkoušky z konverzace a poslechu. Písemné zkoušky trvají dvě až tři hodiny a obvykle se skládají ze dvou (až tří) částí, přičemž každá část je připravena a posléze opravena lektory, kteří daný předmět vyučovali. Písemná zkouška může být složena ze dvou různých předmětů (např. „čtení“ a „texty“) nebo pouze z jednoho předmětu, který vyučovali dva (příp. tři) učitelé. Důvodem tohoto systému zkoušek je jednak úspora času, materiálů, práce komise apod., ale především lepší objektivita hodnocení. Ta je ostatně rovněž zaručena tím, že úvodní strana testů je příslušnou komisí zakryta tak, aby lektor při opravování neviděl jména svých studentů.

Magisterské studium se skládá z dvouleté „přípravné části“, kdy student navštěvuje přednášky a skládá zkoušky, a samotného psaní magisterské práce, na niž jsou vyhrazeny 3 roky.

Doktorské studium trvá 3–5 let. Student již neskládá žádné zkoušky, pouze se věnuje své doktorské práci.

Náplň práce lektora na fakultě

Lektorka vyučovala pouze v bakalářském programu.

V zimním semestru lektorka učila celkem 16 hodin (vyučovací hodina – 60 min.):

1. ročník – texty (2 hod.), konverzace (2 hod.)
2. ročník – texty (2 hod.), poslech (2 hod.)
3. ročník – texty (2 hod.), esej (2 hod.)
4. ročník – texty (2 hod.), esej (2 hod.)

V letním semestru lektorka učila 12 hodin (vyučovací hodina – 60 min.):

1. ročník – texty (2 hod.)

2. ročník – texty (2 hod.), čtení (2 hod.)
3. ročník – poslech/konverzace (2 hod.)
4. ročník – poslech/konverzace (2 hod.), texty (2 hod.)

Lektorka nemohla do rozvrhu, předmětů či systému zkoušek nijak zasahovat.

Vedle výuky a zkoušek lektorka vypracovávala řadu dokumentů vyžádaných fakultou.

Výuka na fakultě probíhá šest dní v týdnu (kromě pátku).

Činnost lektorky nad rámec výuky

Lektorka vedla lektorátní knihovnu, již studenti hojně využívali. Zájem byl především o slovníky, jazykové i literární příručky, poslechové materiály, knihy týkající se českých tradic a zvyků, průvodce Egypta a České republiky a o filmy.

V průběhu akademického roku lektorka sestavila nový, aktuální seznam lektorátní knihovny.

Zájem studentů o filmy lektorka využila i pro představení některých českých filmů. Filmová setkávání však neměla dlouhého trvání, neboť výuka na fakultě byla kvůli nepokojům často rušena (viz dále), a navíc pro využívání moderně vybavených laboratoří bylo vždy nutné podat žádost. Plánované čtvrté promítání, a to oskarového filmu Kolja, již z důvodu zavření fakulty nebylo uskutečněné.

Vedle výuky byla lektorka studentům k dispozici v rámci konzultací.

Lektorka studentům zprostředkovávala informace o možnostech studia či vzdělávacích pobytech v České republice i kulturních akcích konaných především díky činnosti Českého velvyslanectví v Káhiře. Při společném setkání se studenty na pohádkovém představení českého divadla Úsměv, výstavách (např. The Best of Václav Havel from the Czech Press Photo) či promítání českého filmu Noc na Karlštejně (s anglickými titulky) lektorka měla možnost studentům lépe přiblížit českou kulturu a studenti se zase setkat s rodilými mluvčími a vyzkoušet si své znalosti mimo akademickou půdu.

Motivace studentů ke studiu češtiny

Nebývale vysoký počet studentů českého jazyka vede k nevyhnutelné otázce, co studenty motivovalo k výběru tohoto oboru. Odpověď může být zklamáním. Řada studentů na konci svého středoškolského studia neměla v úmyslu studovat češtinu a ani o takovém jazyce dříve neslyšela.

Studenti v Egyptě na vysokou školu neskládají přijímací zkoušky, o jejich budoucnosti rozhodují výsledky zkoušek ze střední školy. Každá univerzita má stanovenou výši procent, kterou uchazeč musí splňovat. Studenti si pak vybírají univerzitu jednak na základě svých výsledků, jednak podle svého bydliště.

Požadavky na dosažené výsledky studenta se liší i mezi jednotlivými obory v rámci jedné fakulty. Ve svém důsledku to znamená, že někteří studenti studují jinou univerzitu, fakultu či obor, než by chtěli. Studenti, kteří získali dostatečný počet bodů pro studium na Fakultě al-Asun, avšak nikoli například pro studium angličtiny (jako tzv. první jazyk), pak volí mezi jazyky, jako je čeština, hebrejštiny, turečtiny či perštiny, k jejichž studiu je potřeba méně bodů. Angličtinu pak mohou studovat jako tzv. druhý jazyk.

Na základě rozhovorů se studenty všech ročníků bakalářského programu a esejů, které psali studenti 4. ročníku (na téma Studium češtiny v Egyptě), lze dojít k závěru, že studenti si zvolili český jazyk obvykle na doporučení studentů z vyšších ročníků, rodiny, známých či po rozhovorech s jednotlivými učiteli. Český jazyk jim byl doporučen s tím, že v Egyptě je „hodně českých turistů“ a „česky mluví málokdo“, tudíž je dobrá pravděpodobnost uplatnění v oboru.

Přestože si studenti studium češtiny vybrali z uvedených důvodů a, jak sami přiznali, se o České republice a jejím jazyce začali dovídat až při samém nástupu na fakultu, řada studentů si jazyk brzy oblíbí a s nadšením se mu věnuje.

Učební materiály

Dobře vybavená lektorátní knihovna umožňovala lektorce vybírat z řady titulů a učebních pomůcek. K výuce využívala zejména následující knihy a učebnice: Rešková, I. – Pintarová, M.: Communicative Czech (Elementary, Intermediate); Holá, L.: New Czech Step by Step, Český krok za krokem 2; Nekovářová, A.: Čeština pro život; Dobiáš, D.: Mluvme česky; Confortiová, H. – Cvejnová, J. – Čadská, M.: Učebnice češtiny pro výuku v zahraničí; Hájková, E.: Brána jazyka českého otevřená – učebnice I; Hasilová, H. – Hasil, J.: Brána jazyka českého otevřená – učebnice 2; Fišerová, V.: Modelová cvičení; Adamovičová, A.: Nebojte se češtiny – konverzace pro středně pokročilé; Frantlová – Bláhová, R.: I slohu se dá naučit; Kaska, L.: 225x česky. Zábavná čítanka pro zahraniční studenty; Neruda, J.: Povídky malostranské (adapt. L. Holá).

Vedle toho lektorka využívala i vlastní materiály a texty (týkající se českých reálií, adaptace prózy apod.)

Pro výuku poslechu byly využívány zejména nahrávky některých výše uvedených učebnic i promítání filmů a pohádek.

Názorné pomůcky, především mapa České republiky, obrazový průvodce, tabulky či papírové digitální hodiny, pomáhaly zpestřit výuku.

Podmínky výuky

Systém výuky na fakultě nerozlišuje přednášky a semináře. Vysoký počet studentů ve dvou ročnících, špatná akustika, hluk z venku (obvykle je nutné používat mikrofon), ale i například lavice, se kterými nelze pohybovat, ztěžují výuku. Zejména výuka konverzace,

kteřou studenti velice potřebují, je náročná. Lektorce se pak osvědčila zejména skupinová výuka.

Pochopitelně bylo nutné brát neustále zřetel na to, že studenti pocházejí z odlišného kulturního prostředí. Citlivý přístup při výběru vhodného textu či tématu konverzace byl zásadní. Zejména pak před promítáním filmu bylo vždy nutné zvážit, zda žádná scéna nemůže vyvolat u studentů stud, či dokonce pohoršení.

Běžná segregace pohlaví na veřejnosti se projevuje i na fakultě, studenti a studentky obvykle ve třídách sedí odděleně. Některé studentky jsou velice stydlivé – mluvení před třídou (navíc někdy do mikrofonu) jim činí potíže.

Stipendia

Stipendium na studium v České republice bývá uděleno pěti studentům, kteří vyjíždějí ve třetím ročníku. Studenti jsou vybíráni na základě svých studijních výsledků z prvního ročníku.

Jelikož v tomto akademickém roce měl být 3. ročník tzv. hluchým ročníkem, využili stipendií studenti doktorského programu.

Jedna studentka v tomto akademickém roce rovněž získala stipendium na Letní školu slovanských studií v Praze.

Dva studenti lektorky byli organizátory vybráni na překladatelský tábor na Moravě. Avšak vysoké cestovní náklady, náročné podmínky pro udělení víza, povinnosti k armádě a krátké trvání tábora (pouze pět dní) vedly k tomu, že oba studenti se rozhodli svou účast zrušit.

Zázemí lektora a učebny

Lektor sdílí kancelář s dalšími asi 14 učiteli. Jediné, co má k dispozici je uzamykatelná skříň, kde je uložena část lektorátní knihovny. Lektor nemá přiřazen vlastní stůl, avšak jelikož učitelé přednáší v různou dobu, je obvykle nějaký pracovní stůl k dispozici (pokud zde ovšem právě neprobíhá výuka nebo schůze).

Učitel na fakultě nemá k dispozici ani počítač, ani tiskárnu, dokonce i fixu na tabuli či kopie si musí pořizovat sám. (Fakultní kopírku směla lektorka používat jen ke kopírování testů.)

Většina tříd/poslucháren je vybavena velice prostě (viz Příloha 1 – obr. 1, 2). Mikrofon, který je lektorka často nucena používat, je umístěn v uzamčené skřínce vedle tabule (o její otevření je vždy nutné požádat službu).

Nejlépe vybavenými učebnami jsou laboratoře určené k výuce poslechu (viz Příloha 1 – obr. 3). V těchto učebnách je k dispozici audiopřehrávač, počítač a projektor. Každý student má na svém místě k dispozici vlastní sluchátka. Jednotlivá místa jsou od sebe oddělena. Místnosti jsou klimatizované.

Problémy na fakultě

Výuka na fakultě byla v tomto akademickém roce neustále narušována problémy, kterým v současné době čelí Egypt. Euforie, které se obyvatelé Egypta těšili po revoluci 2011, se postupně vytrácela a na konci října situace v Egyptě začínala být opět vážná. Lidé, nespokojeni se současnou vládou, začali demonstrovat a mluvilo se o 2. revoluci.

Nepokoje ovlivňovaly i výuku na fakultě. Kvůli demonstracím byla výuka čas od času zrušena. V letním semestru došlo k nepokojům přímo na akademické půdě. Studenti v dalších dnech demonstrovali, že na univerzitě není žádná bezpečnost. K nejvážnějšímu konfliktu na univerzitě došlo na konci dubna, kdy rektor posléze oficiálně zrušil výuku na Ajn Šams (viz článek v Příloze 2).

Přes problémy spojené s komplikovaným byrokratickým systémem na fakultě je na místě dodat, že dobrá práce studentů, jejich píle a pokrok ve studiu byly pro lektorku dostatečným zadostiučiněním.

Historie katedry slovanských jazyků na Fakultě al-Asun

Fakulta al-Asun (Fakulta jazyků) byla založena v roce 1835 Rifá'a Ráfi' al-Tahtáwím (původně pod názvem „Škola překladu“). V roce 1950 byla založena Univerzita Ajn Šams a Fakulta jazyků se stala její součástí v roce 1974.

V říjnu roku 1957 se na Fakultě al-Asun začal vyučovat ruský jazyk, následujícího roku byla rovněž otevřena katedra českého jazyka. Tyto jazyky byly nejdříve vyučovány lektory ze Sovětského svazu a Československa. Český jazyk se na fakultě přestal vyučovat v roce 1966 a akreditaci opět získal od akademického roku 1982 – 1983. V rámci katedry slovanských jazyků se v současné době vyučuje rovněž polština a slovenština (jako tzv. druhý jazyk).

(Zdroj: <http://alsun.shams.edu.eg>, http://en.wikipedia.org/wiki/Faculty_of_Al-Asun_Ain_Shams_University, 7/2013, http://ar.wikipedia.org/wiki/رئاسة_الطهطاوي, 7/2013, http://en.wikipedia.org/wiki/Ain_Shams_University, 7/2013, Faculty of Al-Asun – Overview for Possible Cooperation with the United Nation, October 2011 - http://www.unlanguage.org/NewsDoc/AlsunProfile_Revised.pdf, 7/2013)

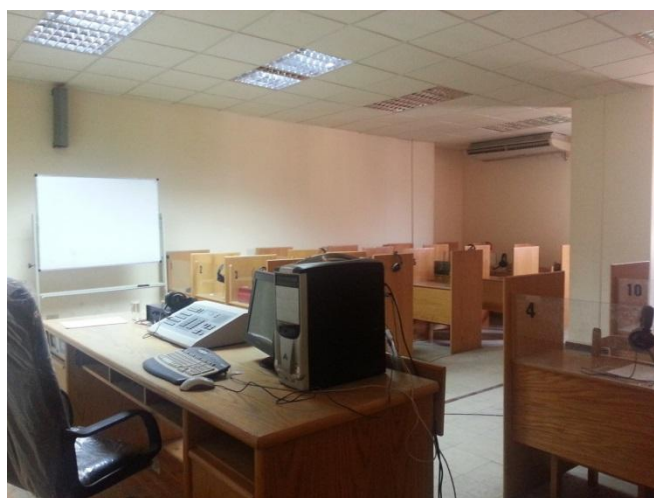
Příloha 1

Obr. 1 – Učebna na Fakultě al-Asun

Obr. 2 – Učebna na Fakultě al-Asun (ženy a muži obvykle v lavicích sedí odděleně)

Obr. 3 – Poslechová laboratoř na Fakultě al-Asun

Příloha 2 – článek o zrušení výuky na univerzitě

(Překlad – viz dále)

Egypt's Ain Shams university suspends classes out of security concerns

University authorities complain of lack of security after recent student marches

Ahram Online, Wednesday 17 Apr 2013

Clashes at Ain Shams university (Photo: Al-Ahram)

Authorities at Ain Shams University on Wednesday suspended all classes and educational activities at the university for an indefinite amount of time, reported Ahram's Arabic website.

"The president of the university decided to suspend educational activities...until the relevant authorities secure the gates and university's fences," read the university's statement.

Clashes broke out between students and thugs on the campus in Cairo on Sunday following a march held by students to the university headquarters in the afternoon.

Hundreds of university students staged the march that they dubbed "No to thugs" from Al-Nour Mosque in the Abbasiya district to the nearby campus.

Students are lobbying for tighter on-campus security as well as an end to thuggery, after having been attacked by unknown assailants several times.

The assailants obstructed the student march, pelting it with rocks and glass.

According to the university's statement, the decision came to protect the students and university employees.

(Zdroj: <http://english.ahram.org.eg>)

Překlad (A. Al Hamatiová):

Egyptská Univerzita Ajn Šams z bezpečnostních důvodů pozastavuje výuku

Univerzitní představitelé si stěžují na nedostatek bezpečnosti po nedávných studentských protestních pochodech

Ahram Online, středa 17. dubna 2013

Střety na Univerzitě Ajn Šams (fotografie: Al-Ahram)

Představitelé Ajn Šams univerzity ve středu pozastavili výuku a vzdělávání na Univerzitě na neurčitou dobu, oznámily arabské internetové stránky Ahram.

„Rektor Univerzity rozhodl pozastavit vzdělávání, dokud příslušné orgány nezajistí brány a univerzitní oplocení,“ uvádí se v prohlášení Univerzity.

Střety vypukly mezi studenty a násilníky na akademické půdě v Káhiře v neděli po odpoledním protestním pochodu k ústředí Univerzity.

Stovky univerzitních studentů uspořádaly protestní pochod od mešity al-Nour ve čtvrti 'Abbásíja do nedalekého areálu Univerzity, při němž skandovaly „Ne násilníkům“.

Studenti poté, co byli několikrát napadeni neznámými útočníky, žádají přísnější bezpečnost v areálu Univerzity, jakož i ukončení násilnictví.

Útočníci zatarasili studentský protestní pochod, přičemž házeli kamení a sklo.

Podle prohlášení Univerzity rozhodnutí vzešlo z důvodu ochrany studentů a univerzitních zaměstnanců.

PhDr. Arwa Al Hamatiová

Praha 6. 8. 2013